

Politiske resultater til gavn for medlemmerne

Ny regering

Ved folketingsvalget i Danmark den 5. juni 2019 mistede den hidtidige liberal-konservative regering sit parlamentariske flertal. Derfor måtte Lars Løkke Rasmussens regering gå af. I stedet blev der dannet en ren S-regeringen med Mette Frederiksen som statsminister. Mette Frederiksens regering havde og har fortsat parlamentarisk støtte fra Radikale Venstre, SF og Enhedslisten. S-regeringen opnåede denne parlamentariske støtte ved at indgå en såkaldt politisk forståelsesaftale med disse partier om den politiske retning for S-regeringens politik på en række af de centrale områder. Forståelsesaftalen omfatter langt fra alle politiske temaer, men kun de temaer, hvor S-regeringen agtede at føre politik sammen med sine parlamentariske støttepartier. På nogle politiske områder som f.eks. udlændingepolitik agtede regeringen at føre politik sammen med et eller flere borgerlige partier og indgik derfor ikke aftaler med de parlamentariske støttepartier herom.

Set med FOA-briller var det en lang række af disse vigtige FOA-temaer, der indtog en central plads i den politiske forståelsesaftale, som i 2019 og 2020 dannede grundlag for S-regeringen og Folketingets arbejde.

Langt de fleste politikområder af betydning for FOAs medlemmer er omfattet af den politiske forståelsesaftale. Derfor lagde FOA fra første færd sit arbejde til rette efter at påvirke regeringen og dens støttepartier på disse områder. På langt de fleste områder og emner angav den politiske aftale kun en fælles politisk retning, som senere skal udmøntes gennem konkrete politiske forhandlinger. Derfor havde bl.a. FOA rig lejlighed til at påvirke den endelige politik undervejs og på nogle af de områder, der har størst betydning for FOAs medlemmer er det sket med betydelig succes.

Allerede op til folketingsvalget i 2019 gennemførte FOA en valgkampagne og en politisk interessevaretagelsesindsats over for både Socialdemokratiet og støttepartierne på de politikområder, der i særlig grad havde interesse for FOAs medlemmer. Formålet hermed var så tidligt som muligt at påvirke partiernes politiske løfter til vælgerne for derigennem at gøde jorden for senere mere konkret politisk interessevaretagelse fra FOAs side.

Velfærdsøkonomi

FOA har alene og sammen med andre dele af fagbevægelsen gennem en længere årrække været meget aktive i den offentlige debat om de økonomiske rammer for velfærden. Det var FOA ikke mindst i 2019 og 2020.

I 2019 og 2020 har FOA lagt hovedvægten på at sikre en økonomisk politik, der gjorde det muligt for kommuner og regioner at sikre en stadigt bedre velfærd for stadigt flere børn og ikke mindst ældre.

FOA har her især peget på nødvendigheden af, at staten sikrer kommuner og regioner tilstrækkelig økonomi til at sikre velfærden, når der bliver flere børn og ældre. Altså at udgifterne til velfærd følger med befolkningsudviklingen. FOAs centrale argumenter har været, at sker det ikke, vil det kunne gå ud over

både borgernes velfærd og medarbejdernes arbejdsvilkår. Derfor har det været højt prioriteret i FOAs virksomhed i både 2019 og 2020 at sikre FOAs medlemmer flere kolleger, når der bliver flere børn og ikke mindst ældre at tage sig af. Alternativet hertil er både, at medarbejdernes arbejdspress stiger, og at der kommer til at mangle tid til at sikre den faglige kvalitet i velfærdsarbejdet.

Velfærdslov

For FOAs medlemmer var det et væsentligt politisk fremskridt, at Socialdemokratiet, Radikale Venstre, SF og Enhedslisten ved dannelsen af S-regeringen blev enige om, at der for fremtiden skal følge penge med, når der kommer flere børn og ældre. Det var ligeledes vigtigt for FOA, at partierne var og er enige om, at fremtidige regeringer skal forpligtes hertil ved lov, en såkaldt velfærdslov. Oprindeligt var det regeringens hensigt at fremlægge en sådan lov til vedtagelse i 2020. Allerede fra efteråret 2019 og frem arbejdede FOA derfor på at få regeringen til at gøre denne lov så god som muligt. Men på grund af coronaen er selve fremsættelsen af forslaget til en velfærdslov udsat til folketingsåret 2021-22.

Regeringen har imidlertid efterlevet den endnu ikke eksisterende velfærdslov ved de årlige økonomiforhandlinger mellem regeringen, kommunerne og regionerne i både 2019 og 2020. S-regeringen har dermed givet velfærden bedre økonomiske rammer, end den tidligere liberalt-konservative regering gjorde.

Ved økonomiforhandlingerne i både 2019 og 2020 fik kommuner og regioner tilstrækkelig økonomi til at sikre velfærden for flere børn og ældre, uden at det behøvede at betyde øget arbejdspress for medarbejderne. I både 2019 og 2020 har FOAs lokale afdelinger så sammen med de valgte tillidsrepræsentanter arbejdet for at sikre dette lokalt og regionalt i henholdsvis kommunernes og regionernes budgetter.

Samlet set har det været to års arbejde med en vis fremgang for FOAs målsætning fra kongressen i 2019 om at sikre tilstrækkeligt mange nye kolleger til at løse de voksende velfærdsopgaver, uden at det belaster medarbejderne ekstra. Beskæftigelsen i kommuner og regioner er vokset de seneste år.

Lov om minimumsnormeringer på det pædagogiske område

FOA har både i 2019 og 2020 været aktive i den offentlige debat om at forbedre velfærden og rette op på det forudgående årtis velfærdsefterslæb. Her har FOA både arbejdet for konkrete velfærdsforbedringer og for at sikre kvalificerede medarbejdere til at føre forbedringerne ud i livet.

FOA har i både 2019 og 2020 lagt ekstra mange kræfter i at mobilisere folkelig opbakning til at forbedre normeringerne i de danske dagtilbud for børn 0-5 år. I dette arbejde har FOA arbejdet tæt sammen med både forældreorganisationer og det fagforbund, der sammen med FOA organiserer det pædagogisk uddannede personale (BUPL).

Via dette samarbejde og denne folkelige mobilisering er det lykkedes at skaffe et politisk flertal i Folketinget for at indføre minimumsnormeringer på dagtilbudsområdet. Regeringen indgik i december 2020 en aftale med Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten og Alternativet blandt andet om lovbundne minimumsnormeringer på kommuneniveau fra 2024 og et løft af normeringer i årene frem til da. Der vil ifølge aftalen komme mere end 3.900 ekstra pædagogisk personale i daginstitutionerne i 2024.

Samtidig gennemføres der en række andre kvalitetsforbedringer på dagtilbudsområdet, ligesom der afsættes penge til opkvalificering af pædagogmedhjælperne, der er den ufaglærte gruppe på det pædagogiske område (organiseret i FOA). Undervejs i dette arbejde har forbundshuset støttet de lokale afdelinger i at sikre, at de ekstra lokale midler til det pædagogiske område i så høj grad som muligt bliver brugt til bl.a. at opkvalificere pædagogmedhjælperne.

Ældreområdet

Den demografiske udvikling i Danmark har betydet en betydelig vækst af pleje- og behandlingskrævende ældre, og området har alene af den grund haft stor politisk bevågenhed. FOA har forsøgt at udnytte denne interesse for ældreområdet fra både borgere og politikere til at skaffe den fornødne opbakning hos arbejdsgivere og politikere til at løse nogle af de største og mest påtrængende problemer på ældreområdet. Det første store problem, som FOA prioriterede i 2019 og 2020, var som beskrevet ovenfor at sikre tilstrækkelige økonomiske ressourcer til det kommunale ældreområde, hvor opgavemængden voksede år for år. Den næste store prioriterede opgave har været at skaffe tilstrækkeligt med kvalificerede medarbejdere i en tid, hvor aldersprofilen blandt medarbejderne uundgåeligt betyder en betydelig afgang af kvalificerede medarbejdere, der skal erstattes, og denne afgang sker vel at mærke samtidig med, at den samlede opgavemængde er voksende som følge af den demografiske udfordring. Vi har desværre de sidste par år set en forøgelse af andelen af ufaglært arbejdskraft på området. For at løse dette problem har FOA indledt et samarbejde med først og fremmest arbejdsgiverne, men også med regeringen om at øge udbuddet af kvalificeret arbejdskraft på ældreområdet. Det er en indsats, der spænder bredt fra flere uddannelsespladser til de unge over øget opkvalificering af ikke-uddannede medarbejdere og øget brug af fuldtidsansatte fremfor deltidsansatte til bedre arbejdsmiljø og senioraftaler, der kan motivere flere til at trække sig lidt senere tilbage fra arbejdsmarkedet. FOA har taget initiativ til et samarbejde med Kommunernes Landsforening, Ældresagen og regeringen, som bl.a. har medført afholdelse af ÆldreTopmøde 2020, som igangsatte en række initiativer på ældreområdet.

Sygehusområdet

På sygehusområdet har FOA i både 2019 og 2020 samarbejdet med andre fagforbund på sygehusområdet om at sikre tilstrækkelig økonomi til sundhedsvæsenet. Det har haft høj prioritet for FOA at skaffe tilstrækkelig økonomi til, at sundhedsvæsenet har kunnet tage sig af flere ældre patienter, hjælpe flere borgere med kroniske sygdomme, betale øgede medicinudgifter og indføre nye og bedre behandlingsmetoder m.v.

Det er lykkedes at få flere penge til sundhedsvæsenet, end selve den demografiske udvikling tilsiger. Men det har været svært at skaffe penge nok til at få dækket det store samlede udgiftspres på sundhedsvæsenet. Derfor har resultatet mange steder været et øget arbejdspress for bl.a. FOAs medlemmer, og bl.a. derfor har FOA i 2019 og 2020 brugt mange kræfter på at få forbedret både det fysiske og det psykiske arbejdsmiljø for vores medlemmer.

Regeringen har annonceret en sundhedsreform, som skal sikre mere lighed i sundhed, nærhed, kvalitet og sammenhæng mellem sektorerne. Men vi venter stadig på regeringens bebudede udspil til en sundhedsreform, der formentlig kommer sidst på året. FOA har tidligere på året offentliggjort sine visioner for fremtidens sundhedsvæsen for at påvirke den kommende reform.

Tidlig pension

Helt tilbage i 2015 begyndte FOA en politisk kampagne for at give ret til tidligere folkepension til dem, der meget tidligt i livet er startet på et langt og ofte belastende arbejdsliv. I første omgang stod FOA relativt alene med dette ønske. Men efterhånden fik forslaget bredere opbakning i både fagbevægelsen og befolkningen, og op til det danske folketingsvalg i 2019 tog også Socialdemokratiet kravet til sig og gjorde det til en central del af partiets valgkampagne. På denne baggrund intensiverede FOA i 2019 og 2020 sin kampagne for at få gennemført ret til tidlig pension og for, at det skete med en ordning, der kom flest mulige af FOAs medlemmer til gavn.

Da det i 2019 lå rimelig klart, at der i givet fald ville blive tale om en ret til tidlig pension 1, 2 eller 3 år før folkepensionsalderen baseret på optjening af arbejdsmarkedsanciennitet, som FOA havde foreslået allerede i 2015, prioriterede FOA at arbejde for at fjerne risikoen for uretfærdig forskelsbehandling af bl.a. FOAs medlemmer. Risikoen for en sådan uretfærdig forskelsbehandling bestod bl.a. i mangelfuld eller manglende medregning af deltidsarbejde og perioder med ledighed og orlov i forbindelse med graviditet og barsel. Dette brugte FOA i 2019 og 2020 mange kræfter på. Både beskæftigelsesministeren og hans embedsapparat blev gjort omhyggeligt opmærksom herpå med analyser, tal og forslag til konkrete tekniske løsninger.

Denne indsats viste sig heldigvis ikke at være forgæves. Der blev i efteråret 2020 indgået politisk aftale i Folketinget om at indføre en ny anciennitetsbaseret ret til tidlig pension, der træder i kraft fra 2022, som mange af FOAs seniormedlemmer vil kunne drage god gavn af. Retten til tidlig pension gælder alt efter arbejdsmarkedsanciennitet 1, 2 eller 3 år forud for folkepensionsalderen, og ydelsen er på folkepensionsniveau.

Retten til tidlig pension er som også foreslået af FOA altovervejende målrettet en særlig målgruppe, der ikke tilgodeses ved hverken efterløn eller med seniorpension. Det sker ved en kombination af krav om en meget høj arbejdsmarkedsanciennitet, et krav om en begrænset pensionsopsparing og en tilpas lav og tidsmæssig begrænset ydelse. Dermed begrænses selve retten til tidlig pension til dem, der er startet meget tidligt i livet på et langt og ofte belastende arbejdsliv uden reelle muligheder for en indtjening, der har muliggjort en større pensionsopsparing. Samtidig medvirker ydelsens begrænsede størrelse og varighed til en begrænsning af efterspørgslen blandt dem, der får rettigheden. Kun en begrænset del af de berettigede kan forventes at benytte retten til tidlig pension. Tidlig pension vil typisk kun være attraktiv for dem, der på grund af sygdom, nedslidning, nedsat arbejdsevne samt eventuelt fysisk og psykisk belastende arbejde har meget væsentlige grunde til at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet før folkepensionsalderen – uden at have mulighed for hverken seniorpension eller efterløn.

Ret til tidlig pension er således – inden for regeringens på forhånd fastlagte samfundsøkonomiske rammer – stort set blevet indrettet efter principper svarende til dem, FOA undervejs har anbefalet. Selve det samlede krav om arbejdsmarkedsanciennitet er dog blevet større, end FOA havde ønsket.

FOAs medlemmer forventes at ville drage god nytte af tidlig pension. Beskæftigelsesministeriet regner med, at op mod halvdelen (46 pct.) af FOAs medlemmer vil få en eller anden ret til tidlig pension. Men FOAs egne beregninger viser dog, at rigtig mange af dem kun vil få ret til 1 eller højst 2 års tidlig pension.

Seniorpension

FOA har i adskillige år foreslået politikerne at forbedre førtidspensionsmulighederne for nedslidte seniorer med begrænset arbejdsevne. I 2019 lykkedes det at skabe politisk flertal for en ny seniorpensionsordning for nedslidte seniorer efter stort set den model, som FOA havde foreslået.

Tidligere var der kun relativt få med en meget væsentlig nedsat arbejdsevne, der kunne opnå seniorførtidspension. Men med indførelsen af seniorpensionen fra 1. januar 2020 kan langt flere seniorer med nedsat arbejdsevne få en mulighed for fleksibel tidlig tilbagetrækning. Op til 6 år før man når folkepensionsalderen, får man ret til seniorpension, hvis arbejdsevnen er reduceret til 15 timer eller mindre om ugen i forhold til det seneste job.

FOA havde foreslået grænsen sat ved højst 18 timer om ugen, og det lykkedes i løbet af 2020 at få opbakning fra et politisk flertal i det danske folketing til, at grænsen fra 2024 sættes op til højst 18 timer om ugen. Samtidig er det lykkedes FOA at komme igennem med et forslag om at flytte myndigheden for tildeling af seniorpension fra kommunerne til en statslig myndighed. Det har den åbenlyse fordel, at de medlemmer, der søger seniorpension, ikke længere er så afhængig af den enkelte kommunes særlige tildelingspraksis.

Resultatet af dette reformarbejde viste sig allerede i 2020, hvor den nye ordning trådte i kraft. Langt, langt flere nedslidte FOA-medlemmer fik – ikke sjældent med hjælp og rådgivning fra en lokal FOA-afdeling – tildelt den nye seniorpension. Dermed fik de en ny reel økonomisk mulighed for at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet op til 6 år før folkepensionsalderen.

Profit på velfærd

Op gennem 2019 og ikke mindst 2020 har FOA sammen med fagforbundet for de danske socialpædagoger, Socialpædagogernes Landsforbund (SL), gennemført en kampagne mod profitmotiver på velfærdsområdet. Penge, der er afsat til velfærd, skal ifølge FOA gå til velfærd – og ikke f.eks. til dyre vaner hos ejeren af et socialt bosted.

Kampagnen var og er ikke vendt mod alle private bosteder over en kam. De to fagforbund har blot ønsket, at motivet for at drive et bosted skal være at sikre den bedst mulige kvalitet for børn, unge og voksne – og ikke et profitmotiv. FOAs mål har været og er fortsat at fjerne profitmotivet for derigennem at sikre fokus på kvaliteten for borgerne.

I efteråret 2020 gav kampagnen resultat. Her tog S-regeringen sagen op. Den kom med et udspil, der lægger op til helt at fjerne muligheden for, at private kan tjene penge på sociale tilbud til udsatte børn, unge og voksne, som hører under socialtilsynene. Samtidig lægger regeringen op til at styrke socialtilsynene, så det bliver nemmere for dem at gennemskue og kontrollere tilbuddenes økonomi.

Psykiatri

Social- og behandlingspsykiatrien i Danmark har over en længere årrække været økonomisk underprioriteret. Det er ikke blot gået ud over patienterne og deres pårørende. Det er samtidig gået ud over arbejdsmiljøet for de ansatte. Der har inden for de seneste år været konstateret alvorlige

arbejdsmiljøproblemer, herunder voldelige overfald på medarbejdere, hvoraf flere har haft tragiske følger. Arbejdstilsynet gav i 2020 48 afgørelser om 'vold og traumatiske hændelser' til psykiatriske bosteder.

For FOA har det derfor i både 2019 og 2020 været højt prioriteret at arbejde for at forbedre forholdene og arbejdsmiljøet i psykiatrien, herunder ikke mindst socialpsykiatrien, til gavn for både borgere, pårørende og medarbejdere. Ved udgangen af 2020 lader det afgørende resultat af dette arbejde endnu vente lidt på sig.

Der er dog kommet resultater i 2019 og 2020. De første resultater af indsats kom inden for rækkevidde, da Socialdemokratiet, SF, Enhedslisten og Radikale Venstre efter folketingsvalget i 2019 aftalte af 'løfte psykiatrien'. Det skulle ifølge aftalen ske gennem politiske forhandlinger om en aftale om en 10-års plan for psykiatrien med forpligtende mål om blandt andet at mindske antallet af genindlæggelser, nedbringe ventetiden og øge gennemsnitslevealderen for borgere med psykisk sygdom. Herudover var det planen, at aftalen skulle prioritere forebyggelse af psykisk sårbarhed, flere tværgående behandlingstilbud, flere sengepladser og en udvidelse af den eksisterende ordning for gratis psykologhjælp, så den omfatter 6-24-årige.

Det lykkedes ikke i hverken 2019 eller 2020 at få en sådan politisk aftale på plads. Bl.a. kom corona-epidemien på tværs og udsatte regeringens forberedelser. I efteråret 2019 lykkedes det dog at sikre en forbedret økonomi (600 mio. DKr) og en øget kapacitet på det psykiatriske område fra 2020.

Covid-19: Tre- og topartsaftaler

Da coronakrisen i 2020 ramte Danmark blev hverdagen for både medlemmer og forbund med ét drastisk ændret. Medlemmerne stod med et slag forrest i det, som vi i Danmark kaldte krigen mod og dansen med Covid-19. Dvs. nedlukningen kombineret med en systematisk ændring af vores almindelige sociale adfærd i almindelighed og af velfærdsmedarbejdernes omgang med børnene i dagtilbud, plejkrævende ældre og de syge i vores sundhedsvæsen. Mange medlemmer fik på én gang mere og andet at lave end normalt, og der måtte indgås en række nationale og lokale aftaler med arbejdsgiverne om løn- og arbejdsforhold i forbindelse herom. Tilsvarende blev der indgået en hel stribe trepartsaftaler om særlige vilkår og ordninger for arbejdsmarkedet i forbindelse med Covid-19-epidemien, herunder en række midlertidige lempelser for ledige og andre modtagere af offentlige ydelser. I alt en snes aftaler, der har drejet sig om coronakrisen, blev det til alene i 2020. Da der hurtigt viste sig en lang række problemer for FOAs medlemmer med tilstrækkelig adgang til værnemidler og til at blive testet for smitte, var FOA løbende i dialog med regeringens ministre for at få løst problemerne.

Et af de helt store problemer viste sig hurtigt at være uklare arbejdsmiljøregler og et offentligt tilsyn med arbejdsmiljø, der i en lang periode var sat stort set ud af kraft. Et andet stort problem var uklarhed om, hvorvidt ansatte i sundhedsvæsenet samt den kommunale social- og plejesektor kan få anerkendt Covid-19-smitte som en arbejdsskade. Efter en ihærdig indsats fra ikke mindst FOAs side er Covid-19 blevet anerkendt som en arbejdsskade.

Det var fra første færd FOAs analyse, at pandemien ikke blot på kort sigt ville få alvorlige samfundsøkonomiske følger, hvorefter alt ville vende tilbage til før pandemien. FOA forberedte sig nærmest fra dag ét på, at den økonomiske corona-krise formodentlig også får usikre, men væsentlig mere langtrækkende konsekvenser langt ind i postcorona-perioden, uanset hvornår den ville indtræffe. FOA begyndte derfor allerede i 2020 at advare mod en økonomisk post-coronapolitik, hvor den privatøkonomiske genrejsning sker på bekostning af et tilbageslag for genopretning af velfærden.

Som led heri har FOA peget på nødvendigheden af at investere os ud af krisen bl.a. gennem investering i genopretning af velfærden og i nye velfærdstiltag til gavn for den samlede samfundsøkonomi. Et af de investeringstiltag, som FOA har gjort meget ud af, er investeringer i bedre hygiejnisk rengøring i den offentlige sektor. Det er ikke blot en god og helt nødvendig investering under den nuværende pandemi, men også en vigtig investering for fremtiden, hvor der i Danmark er et stort potentiale for at forebygge infektionssygdomme m.v. hos både borgerne på vores sygehuse, plejehjem, dagtilbud m.v. og blandt medarbejderne. FOA opnåede i 2020, at der blev afsat ekstraordinære ressourcer til hygiejnisk rengøring under pandemien, men selve opgaven med at sikre de nødvendige post-corona-investeringer i bedre hygiejnisk rengøring er endnu ikke løst i skrivende stund.